

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 22/2014-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť, M. P., zastúpeného advokátom Mgr. Júliusom Ernekom, Skuteckého 23, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 52/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 52/2008 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Nové Mesto nad Váhom **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 52/2008 konať bez zbytočných prietáhov.

3. M. P. **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré **j e** Okresný súd Nové Mesto nad Váhom **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Nové Mesto nad Váhom **j e p o v i n n ý** uhradiť M. P. trovy konania v sume 331,13 € (slovom tristotridsaťjeden eur a trinásť centov) do dvoch mesiacov

od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jeho právneho zástupcu advokáta Mgr. Júliusa Erneka, Skuteckého 23, Banská Bystrica.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 22/2014 z 15. januára 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť M. P. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 52/2008.

Predsedička okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrila k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 108/2014 doručeným ústavnému súdu 21. februára 2014, v ktorom uviedla: *„Pôvodný navrhovateľ P. podal na tunajšom súde dňa 14. 10. 2003 proti odporcovi N. návrh na vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 7.183.460,40 Sk (238.446,41 eur) s 18 % úrokmi z omeškania od 1. 3. 2003 do zaplatenia.*

Súdny poplatok za návrh splatný jeho podaním navrhovateľ nezaplatil. Poplatkovú povinnosť si splnil dňa 24. 11. 2003 po tom, čo ho súd vyzval na zaplatenie súdneho poplatku.

Z dôvodu zrušenia Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom vybavoval vec od 01. 01. 2005 Okresný súd Trenčín, a to až do 01. 01. 2008, kedy došlo k znovuzriadeniu tunajšieho súdu.

Sudkyňa, ktorá vec v tomto čase vybavovala, nariadila vo veci prvé pojednávanie na 26. 10. 2005. Pojednávanie bolo odročené, pretože svoju neúčast' na ňom ospravedlnil právny zástupca pôvodného navrhovateľa a súčasne žiadal o odročenie pojednávania.

Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 08. 03. 2006. Toto bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania. Po zaslaní listinných dôkazov a vyjadrení oboch účastníkov súd nariadil pojednávanie na 16. 10. 2006 (termín pojednávania zmenený na 30. 10. 2006). Na toto pojednávanie boli predvolaní svedkovia. Vypočutý bol len jeden svedok, pretože ďalší sa nedostavili, svoju neúčast' ospravedlnili práceneschopnosťou, resp. sa im nepodarilo doručiť predvolanie na pojednávanie. Pojednávanie bolo odročené za účelom výsluchu svedkov a predloženia listinných dôkazov, ktoré navrhovateľ súdu zaslal dňa 27. 11. 2006. Následne súd nariadil pojednávanie na 16. 04. 2007, na ktorom bol vypočutý jeden svedok. Svoju neúčast' na pojednávaní ospravedlnili traja predvolaní svedkovia. Jednému z predvolaných svedkov, ktorý sa nedostavil bez ospravedlnenia, súd uložil poriadkovú pokutu za hrubé sťažovanie postupu súdu v konaní. Následne súd zisťoval adresu pobytu jedného zo svedkov, najskôr sám, neskôr požiadal právneho zástupcu odporcu o oznámenie adresy pobytu svedka. Po zistení tejto adresy bolo nariadené pojednávanie na 28. 11. 2007. Právny zástupca navrhovateľa opätovne požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu, že sa vedie trestné konanie, ktorého výsledky môžu byť zásadného významu pre toto súdne konanie a súčasne navrhol zmenu aktívne legitimovaného účastníka, teda v dôsledku prevodu práv namiesto pôvodného navrhovateľa navrhol, aby do konania vstúpil sťažovateľ M. P. Opätovne ospravedlnili neúčast' na pojednávaní traja predvolaní svedkovia. Súd zaslal podanie právneho zástupcu navrhovateľa odporcovi a súčasne vyzval M. P., aby oznámil, či súhlasí so vstupom do konania na stranu aktívne legitimovaného účastníka. M. P. sa zásielku nepodarilo doručiť a aj opakovaný pokus bol neúspešný, hoci súd zasielal zásielky na adresu, ktorú oznámil právny zástupca. Súd zisťoval pobyt M. P., a to aj prostredníctvom zástupcu (advokáta) pôvodného navrhovateľa, ktorý na výzvy súdu vôbec nereagoval. Adresu pobytu M. P. sa podarilo súdu zistiť až 16. 09. 2008. Následne bola výzva na vyjadrenie súhlasu so vstupom do konania zaslaná sťažovateľovi, ktorý súhlas so vstupom do konania oznámil v podaní doručenom dňa 20. 02. 2009. Týmto momentom si teda sťažovateľ uplatnil svoje právo na súde a stal sa účastníkom konania, keďže uznesením zo dňa 21. 04. 2009 súd zmenu účastníka pripustil. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 25. 07. 2009. Následne súd zisťoval, v akom štádiu sa nachádza trestné konanie, na ktoré upozornil právny zástupca pôvodného navrhovateľa. Potom bolo nariadené pojednávanie na 15. 02. 2010. Neúčast' na tomto pojednávaní ospravedlnil sťažovateľ M. P., pojednávanie bolo zrušené a z dôvodu

jeho opätovnej žiadosti bolo odročené aj pojednávanie nariadené na deň 16. 06. 2010 stým, že ďalšie pojednávanie súd nariadi po právoplatnom skončení trestného konania. Predmetná trestná vec bola rozhodnutá dňa 29. 11. 2010 a po pripojení trestného spisu súd nariadil pojednávanie na 18. 05. 2011, ktoré však bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne a ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 06. 07. 2011. Neúčast' na tomto pojednávaní ospravedlnil právny zástupca sťažovateľa a súčasne predložil plnú moc na jeho zastupovanie v konaní. Uskutočnilo sa až ďalšie pojednávanie nariadené na 01. 02. 2012, ktoré súd odročil na 04. 04. 2012 za účelom vyjadrenia sa právneho zástupcu sťažovateľa k tvrdeniam odporcu. Neskôr bolo aj toto pojednávanie zrušené z dôvodu opätovnej práceneschopnosti zákonnej sudkyne. Vyjadrenie bolo súdu doručené dňa 16. 02. 2012 a súčasne bol predložený návrh odporcu na uloženie povinnosti sťažovateľovi zložiť preddavok na trovy konania.

Dňa 07. 03. 2012 bolo zaslané vyjadrenie sťažovateľa zástupcovi odporcu. Dňa 03. 05. 2012 súd vydal uznesenie, ktorým uložil účastníkom povinnosť zložiť preddavok na trovy konania. Preddavok zo strany odporcu bol zložený dňa 21. 05. 2012 a zo strany navrhovateľa dňa 18. 06. 2012. Ďalšie pojednávanie (v poradí dvanásť) bolo nariadené na 17. 10. 2012. Na tomto pojednávaní ospravedlnil zo zdravotných dôvodov neúčast' právny zástupca odporcu. Pojednávanie súd odročil na 10. 12. 2012. Z dôvodu účasti sudkyne na školení bol termín pojednávania preložený na 06. 02. 2013. Dňa 04. 02. 2013 predložil písomné vyjadrenie nový právny zástupca odporcu (plnú moc pôvodnému odporca odvolal 24. 10. 2012).

Podanie bolo veľmi rozsiahle, obsahovalo 23 strán a jeho súčasťou bol aj znalecký posudok, ktorý mal spolu s prílohou takmer 220 strán. Z dôvodu nutnosti naštudovania tohto rozsiahleho materiálu tak sudkyňou, ale aj sťažovateľom, resp. jeho zástupcom, bol zmenený pôvodný termín pojednávania nariadeného na 06. 02. 2013 na termín 17. 04. 2013. Súd zaslal podanie odporcu na vyjadrenie zástupcovi sťažovateľa, jeho vyjadrenie došlo súdu dňa 15. 04. 2013. Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 17. 04. 2013, súd odročil za účelom doplnenia dokazovania znalcom z odboru ekonomika a riadenie podnikov a súčasne uložil účastníkom, aby prípadné otázky, ktoré navrhujú položiť znalcovi, zaslali súdu do 30. 04. 2013. Po zaslaní otázok zo strany oboch účastníkov, súd uznesením zo dňa 14. 05. 2013 ustanovil znalca – znaleckú organizáciu. Po právoplatnosti uznesenia zaslal spis znalcovi prostredníctvom dožiadaného súdu, k odovzdaniu došlo dňa 09. 07. 2013.

Znalecká organizácia zaslala spis spolu so znaleckým posudkom dňa 09. 09. 2013. Následne bol znalecký posudok doručený účastníkom na vyjadrenie. Vyjadrenie odporcu došlo súdu dňa 24. 09. 2013. Dňa 17. 10. 2013 bolo nariadené pojednávanie na 12. 11. 2013, na ktorom bola vec rozhodnutá. Návrh sťažovateľa bol v celom rozsahu zamietnutý. Proti rozsudku podali obaja účastníci odvolanie, navrhovateľ dňa 02. 01. 2014, odporca dňa 03. 01. 2013 (len proti výroku týkajúcemu sa preddavku na trovy konania). Uznesením zo dňa 24. 01. 2014 súd rozhodol o znalečnom a súčasne zaslal odvolania na vyjadrenie druhému účastníkovi konania. Vec bude predložená Krajskému súdu v Trenčíne na rozhodnutie o odvolaniach.

Dňa 03. 09. 2013 podal zástupca sťažovateľa M. P. sťažnosť na prieťahy... Na sťažnosť som po jej prešetrení odpovedala listom zo dňa 01. 10. 2013 pod č. Spr 2025/13. V tejto odpovedi konštatujem, že s výnimkou počiatočného obdobia po podaní návrhu, súd vybavuje vec plynulo a bez prieťahov. Nariadených bolo pätnásť pojednávaní, z toho päť sa uskutočnilo, teda bol na nich vykonaný dôkaz a k ich odročeniu došlo len z dôvodu potreby vykonania ďalšieho dokazovania, a to hlavne na návrh účastníka konania. Dve pojednávania súd odročil z dôvodu ospravedlnenia sa právneho zástupcu pôvodného navrhovateľa, dve na žiadosť sťažovateľa M. P., jedno na žiadosť jeho právneho zástupcu a jedno na žiadosť právneho zástupcu odporcu. Termín dvoch pojednávaní bol zmenený z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne, pretože vzhľadom na rozsiahlosť spisu nebolo možné uskutočniť pojednávanie zastupujúcim sudcom. Sudkyňa nový termín pojednávania však nariadila ihneď po skončení práceneschopnosti. Konštatovala som, že prieťahy v konaní sú v prevažnej miere spôsobené samotným sťažovateľom, resp. pôvodným navrhovateľom, prípadne aj právnymi zástupcami oboch účastníkov, a to z dôvodu opakovaného odročenia pojednávania na ich žiadosť. Na priebeh konania mala vplyv aj tá skutočnosť, že s návrhom na zmenu účastníka konania nebol predložený súčasne aj súhlas sťažovateľa M. P. so vstupom do konania a súd viac ako rok zisťoval adresu jeho pobytu a v podstate z tohto dôvodu zabezpečil jeho súhlas so vstupom do konania až po 15 mesiacoch. Dĺžku konania ovplyvnila aj skutočnosť, že sa opakovane nedostavili na pojednávanie predvolaní svedkovia, ktorí buď neúčast' ospravedlnili, a to aj opakovane, alebo si neprevzali predvolanie na pošte. V prípade, ak neúčast' ani neospravedlnili, súd pristúpil k poriadkovému opatreniu. Aj keď súd konanie neprerušil, bolo potrebné vyčkat' na skončenie trestnej veci, ktorá aj podľa samotného sťažovateľa mala zásadný význam pre toto súdne

konanie. V neposlednom rade vplývala na dĺžku konania aj zrejmá skutková zložitosť veci, ktorá si vyžiadala náročné znalecké dokazovanie (úloha znalca bola stanovená na viac ako troch stranách). Spis mal v čase prešetrenia sťažnosti spolu s prílohami viac ako 1000 strán.

V plnom rozsahu sa pridrižiam mojich zistení z prešetrenia tejto sťažnosti. V podstate iba niekoľko dní po mojej odpovedi na sťažnosť sudkyňa vec rozhodla.

Sťažovateľ M. P. podal ústavnú sťažnosť v čase, keď predmetná vec už bola rozhodnutá a kedy mu bol známy pre neho nepriaznivý výsledok tohto sporu...

Na základe uvedeného navrhujem sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú zamietnuť. Je potrebné vziať do úvahy skutočnosť, že vec je meritórne rozhodnutá a v krátkom čase bude predložená odvolaciemu súdu na rozhodnutie o podaných odvolaniach. Treba zohľadniť aj skutočnosť, že najmä po vstupe sťažovateľa do konania súd koná plynulo a bez prieťahov, ako aj to, že dĺžku tohto súdneho konania ovplyvnil do veľkej miery sám sťažovateľ (súd niekoľko mesiacov zisťoval jeho pobyt z dôvodu získania jeho stanoviska k vstupu do konania na stranu navrhovateľa, opakovane na jeho žiadosť, resp. na žiadosť jeho zástupcu bolo pojednávanie odročené). Treba zohľadniť aj skutkovú zložitosť sporu...“

Súčasťou vyjadrenia bola aj podrobná chronológia procesných úkonov okresného súdu a ich účastníkov a ústavný súd zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 5 C 52/2008 zistil rovnaké skutočnosti, aké uviedol okresný súd, preto ich považoval za preukázané.

K vyjadreniu okresného súdu právny zástupca sťažovateľa uviedol:

«Okresný súd Nové Mesto nad Váhom sa tak v odpovedi na našu Sťažnosť za porušovanie práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zo dňa 01. 09. 2013, ako aj v stanovisku doručenému Ústavnému súdu Slovenskej republiky ako reakcii na našu Ústavnú sťažnosť zo dňa 20. 11. 2013, neustále odvoláva na prieťahy v konaní na strane jednak navrhovateľa (sťažovateľa), právneho zástupcu sťažovateľa, svedkov a iných osôb zúčastnených v konaní vedenom na príslušnom súde pod sp. zn. 5 C/52/2008 v právnej veci navrhovateľa, M. P., nar..., bytom..., proti odporcovi B..., zapísaného v Obchodnom registri Okresného súdu Trenčín... o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 238 446,41 €.

Máme zato, že zadovažovanie navrhnutých dôkazov, a výnimočne i dôkazov, ktoré účastníci nenavrhli, je takmer výlučne vecou súdu. Súd ako jediný procesný subjekt predsa disponuje donucovacou mocou štátu a je preto jediným subjektom, ktorý má možnosť, no najmä povinnosť zabezpečiť, aby súdne konanie bolo plynulé a bez prieťahov aj vzhľadom k tejto skutočnosti.

Nakoľko je náš civilný proces založený na zásade generálnej svedeckej povinnosti, je každá fyzická osoba povinná ustanoviť sa na predvolanie na súd a vypovedať ako svedok. Po nariadení predvolania by tak mali procesné úkony súdu smerovať k zabezpečeniu prítomnosti všetkých, ktorých účasť na pojednávaní je potrebná. Súd má pritom na zabezpečenie dôstojného priebehu pojednávania k dispozícii jednak predvolanie, v krajných prípadoch predvedenie a tiež uloženie poriadkových opatrení. Počas celého trvania súdneho konania bolo na každom pojednávaní, kedy mali byť vypočutí traja svedkovia, pojednávanie buď odročené z dôvodu ich ospravedlnenia alebo bol vypočutý iba jeden svedok, pričom závisí od posúdenia súdom, či sú ospravedlnenia predvolaných osôb dostačujúce. Samotné konštatovanie, že súd nemohol konať z dôvodu, ktorý sťažovateľ vzhľadom na jeho postavenie nemá možnosť ovplyvniť ani zmeniť, je pre sťažovateľa nedostatočné...

Vo svojom stanovisku Okresný súd Nové Mesto nad Váhom rovnako odkazuje na zložitosť právnej veci. Tak ako sme už uviedli v našej Ústavnej sťažnosti zo dňa 20. 11. 2013, máme zato, že povaha tejto právnej veci nebola obzvlášť náročná a možno ju zaradiť do Štandardnej rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Práve vzhľadom k náročnosti danej právnej veci je nepochopiteľné, prečo sa súd nedokázal za obdobie od roku 2003 vysporiadať ani s postupom týkajúcim sa zisťovania skutkového stavu potrebného pre právny základ rozhodnutia. Čo je avšak azda najviac nepochopiteľné, je skutočnosť, že ak Okresný súd Nové Mesto nad Váhom považoval povahu tejto právnej veci za tak skutkovo zložitú, ako uvádza vo svojom vyjadrení, nariadil znalecké dokazovanie až 14. 05. 2013, t. j. desať rokov po začatí tohto konania.

Okrem uvedeného je rovnako potrebné poukázať na skutočnosť, že dané znalecké dokazovanie nemohlo priniesť záver, o ktorý je možné sa oprieť v meritórnom rozhodnutí. Nami uvedená skutočnosť sa napokon aj preukázala v závere znalca, ktorého absurdnosť sme uviedli v našej Ústavnej sťažnosti zo dňa 20.11.2013...

Ako ďalšie skutočnosti odôvodňujúce zo strany samotného súdu priznané prieťahy v konaní uvádza Okresný súd Nové Mesto nad Váhom nasledovne:

Stanovisko Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom, 4. strana, 2. odsek, 8. veta: „Konštatovala som, že prieťahy v konaní sú v prevažnej miere spôsobené samotným sťažovateľom, resp. pôvodným navrhovateľom, prípadne aj právnymi zástupcami oboch účastníkov, a to z dôvodu opakovaného odročenia pojednávania na ich žiadosť. Na priebeh konania mala vplyv aj tá skutočnosť...“

Okrem uvedeného aj práceneschopnosťou a školením sudkyne, ako sa uvádza v stanovisku.

Podobné vyjadrenie zo strany Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zaslala predsedníčka Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom JUDr. Eva Macúchová k Sťažnosti za porušovanie práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zo dňa 01. 09. 2013, v ktorom sťažovateľovu sťažnosť označila za nedôvodnú, a to aj napriek skutočnosti, že aj v ňom na tretej strane v druhom odseku v druhej vete uvádza nasledovne: „Určité prieťahy som zistila na začiatku konania, a to v období po zaplatení súdneho poplatku pôvodným navrhovateľom do nariadenia prvého pojednávania. Tieto boli spôsobené jednak zmenou zákonného sudcu, ale aj zmenou v organizácii súdnictva, teda zmenou súdu.“ (viď. v Sťažnosti za porušovanie práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zo dňa 01. 09. 2013, ktorá je prílohou Ústavnej sťažnosti zo dňa 20. 11. 2013)

Rovnako vo svojom Vyjadrení k sťažnosti zo dňa 01. 09. 2013 dodala, že v tom čase sťažovateľ nebol účastníkom konania a v podstate sa ním stal až vtedy, keď doručil súdu súhlas s jeho vstupom do konania namiesto pôvodného navrhovateľa, teda 20. 02. 2009.

Vzhľadom k uvedenému si opäť dovoľujeme poukázať na skutočnosť, že postúpením pohľadávky z pôvodného navrhovateľa na sťažovateľa nadobudol sťažovateľ pohľadávku so všetkým jej príslušenstvom a právami s ňou spojenými. Konštatovanie zo strany Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom, že prieťahy v konaní, ktoré zistil na začiatku konania, sa netýkajú sťažovateľa, je nesprávne a v rozpore so zákonom, nakoľko sťažovateľ vstúpil do všetkých práv postupcu. t. j. pôvodného navrhovateľa. Okresný súd Nové Mesto nad Váhom týmto svojim konaním jednoznačne porušil sťažovateľove základné právo na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy...

Okrem uvedených tvrdení poukazuje porušiteľ aj na skutočnosť, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť v čase, keď predmetná vec už bola rozhodnutá a kedy mu bol známy pre neho nepriaznivý výsledok tohto sporu.

Toto vyjadrenie zo strany porušiteľa považujeme za absolútne bezpredmetné.

Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť so zreteľom na čl. 127 ods. 1 Ústavy SR a následne aj § 49 zákona Č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, ktoré zakladajú právomoc Ústavného súdu SR rozhodnúť o tejto sťažnosti.

Pre sťažovateľa bolo v tomto prípade pochopiteľne dôležité najmä to, že ústavná sťažnosť musí byť podaná v zákonom stanovenej dvojmesačnej lehote a po vyčerpaní všetkých dostupných prostriedkov nápravy a nie skutočnosť, že rozsudkom Okresný súd Nové Mesto nad Váhom zamietol žalobu sťažovateľa.

K tejto skutočnosti si navyše dovoľujeme uviesť, že porušiteľ očividne vôbec neberie do úvahy fakt, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa naplní, ako to konštantné ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 26/95, I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99 a ďalšie).

Nie je postačujúce, že štátny orgán vo veci koná (rozhodnutie sp. zn. I. ÚS 76/03, II. ÚS 157/02) - za čo môžeme považovať ai stále neprávoplatné rozhodnutie vo veci samej.

K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím sudu alebo iného štátneho orgánu“ (rozhodnutie III. ÚS 127/03)...

Vzhľadom ku všetkým uvedeným skutočnostiam naďalej trváme na tom, že postup porušiteľa možno jednoznačne považovať za porušenie práva vyplývajúceho sťažovateľovi z čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a preto sťažovateľ žiada priznať aj primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000,00 € z dôvodu intenzívneho zásahu do spravodlivého konania, v ktoré sťažovateľ veril. Sťažovateľovi bola odopretá spravodlivosť jedným z najvýraznejších spôsobov...

Sťažovateľ si uplatňuje nárok na náhradu trov právneho zastúpenia nasledovne:

Podľa § 11 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. je základnou sadzbou za jeden úkon právnej služby 1/6 výpočtového základu, t. j. pre rok 2013 suma vo výške 130,16 €, pre rok 2014 suma vo výške 134,00 €.

V konaní si sťažovateľ uplatňuje nasledovné úkony právnej služby:

- 1) prevzatie a príprava zastúpenia alebo obhajoby vrátane prvej porady s klientom podľa § 14 ods. 1 písm. a) cit. vyhlášky
- 2) písomné podanie na súd alebo iný orgán vo veci samej podľa § 14 ods. 1 písm. b) cit. Vyhlášky
- 3) písomné podanie na súd alebo iný orgán vo veci samej podľa § 14 ods. 1 písm. b) cit. Vyhlášky

Režijný paušál pre rok 2013 je vo výške 7,81 € za každý úkon právnej služby, režijný paušál pre rok 2014 je vo výške 8,04 € za každý úkon právnej služby. Advokát je platcom DPH.

V konaní si sťažovateľ uplatňuje nasledovný nárok na trovy právneho zastúpenia:

Spolu 501,58 €

(2x právny úkon á 130,16 € + 20 % DPH + 2x režijný paušál á 7,81 € + 20 % DPH a 1x právny úkon 134,00 € + 20 % DPH + 1x režijný paušál 8,04 € + 20 % DPH)...

Týmto oznamujeme, že sťažovateľ ani naďalej netrvá na ústnom pojednávaní vo veci a preto je možné upustiť od ústneho pojednávania, nakoľko od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujeme, aby Ústavný súd Slovenskej republiky vydal tento nález:

Základné právo sťažovateľa na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C/52/2008 bolo porušené

Ústavný súd SR sťažovateľovi priznáva finančné zadostučinenie v sume 3 000,00 € (slovom Desiat tisíc eur), ktoré je sťažovateľovi Okresný súd Nové Mesto nad Váhom povinný uhradiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Ústavný súd SR sťažovateľovi priznáva náhradu trov konania, ktorú je Okresný súd Nové Mesto nad Váhom povinný sťažovateľovi uhradiť vo výške 501,58 € do 15 dní od

právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa Mgr. Júliusa Erneka, č. účtu...»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoľeným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokováanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci vedenej pod sp. zn. 5 C 52/2008, ústavný súd konštatuje, že spory o vydanie bezdôvodného obohatenia vyplývajúce z občianskoprávných, resp. obchodnoprávných vzťahov tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne a ani skutkovo zložité. Okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti síce uviedol, že zo skutkového hľadiska ide o zložitejší spor, s čím sa ústavný súd plne stotožňuje, pretože vo veci muselo byť nariadené aj znalecké dokazovanie a vypočutých viacero svedkov v rámci tohto konania a tiež okresný súd sa oboznamoval aj s vykonanými dôkazmi zo súvisiaceho trestného konania, ale doterajší priebeh konania ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub prípadnej faktickej náročnosti prerokováanej veci.

Keďže singulárna sukcesia (na rozdiel od univerzálnej sukcesie) nevyvoláva automaticky aj procesno-právne nástupníctvo (sukcesiu), musel konajúci okresný súd uplatňovanú zmenu svojím uznesením pripustiť. Na základe návrhu sťažovateľa z 20. februára 2009 okresný súd pripustil zmenu na strane žalobcu uznesením z 21. apríla 2009, ktoré nadobudlo právoplatnosť 25. júla 2009. Právoplatnosťou tohto uznesenia okresného súdu sťažovateľ vstúpil do predmetného konania v tom štádiu, v akom sa nachádzalo pred zmenou účastníkov konania. Uvedená skutočnosť má podľa názoru ústavného súdu zásadný význam pre vymedzenie obdobia, ktoré podlieha posúdeniu namietanej protiústavnosti konania okresného súdu, pretože v uvedenom prípade v dôsledku súdom povolenej zmeny účastníkov konania nedošlo ku vzniku nového procesno-právneho vzťahu, ale k procesno-právnemu nástupníctvu v už existujúcom procesno-právnom vzťahu (II. ÚS 373/06, III. ÚS 416/2011). Aj s prihliadnutím na tento záver ústavný súd nemal pochybnosť o tom, že sťažovateľ mohol uplatňovať právo na konanie bez zbytočných

prieťahov aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo tejto zmene (obdobne III. ÚS 182/2011).

2. Pri posudzovaní druhého kritéria ústavný súd dospel k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania prispeli aj niektoré okolnosti na strane sťažovateľa, ktorý ešte ako konateľ pôvodného žalobcu požiadal viackrát o odročenie viacerých pojednávaní (24. október 2005 z dôvodu, že zmenil svojho právneho zástupcu, ktorému termín pojednávania koliduje s iným termínom pracovného rokovania, a neuviedol, akého rokovania), 16. apríla 2007 ospravedlnil svoju neúčast' zo zdravotných dôvodov, svoju neúčast' ospravedlnil aj 15. februára 2010, 16. júna 2010 z dôvodu, že 14. júla 2010 sa malo konať hlavné pojednávanie v trestnej veci, ktorá má priamu súvislosť s jeho vecou, a tiež 6. júla 2011 (z dôvodu čerpania dovolenky jeho právneho zástupcu). Hoci išlo vo väčšine prípadov o objektívne okolnosti a sťažovateľ sa riadne ospravedlnil, mali rozhodne vplyv na to, že konanie sa zbytočne predlžovalo.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci. Ako vyplýva zo sťažnosti, sťažovateľ namieta nečinnosť okresného súdu v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 5 C/52/2008 (tomuto konaniu však predchádzalo konanie vedené na Okresnom súde Trenčín pod inou spisovou značkou na základe návrhu pôvodného žalobcu z 19. októbra 2003).

V súlade so svojou stabilnou judikatúrou (napr. IV. ÚS 280/2011, III. ÚS 231/2012, III. ÚS 473/2012) ústavný súd zastáva názor, že takéto konanie prvostupňového súdu už len vzhľadom na dĺžku jeho trvania nie je potrebné osobitne vyhodnocovať takým spôsobom, že bude uvádzať jednotlivé obdobia jeho nečinnosti, resp. podrobne rozoberať jeho neefektívny, resp. nesústredený postup, pretože už len poukazom na doterajšiu dobu konania možno konštatovať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Takáto zdĺhavosť konania predlžuje stav právnej neistoty účastníka do takej miery, že sa jeho právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (mutatis mutandis III. ÚS 113/07).

Hoci je pravdou, že okresný súd vykonal množstvo procesných úkonov a nariadil viac pojednávaní a tiež vo veci samej rozhodol rozsudkom 13. novembra 2013, na druhej strane ústavný súd konštatuje, že v súčasnosti nie je konanie ešte právoplatne skončené, preto ústavný súd nemohol akceptovať vyjadrenie okresného súdu, že sťažnosť sťažovateľa je zjavne neopodstatnená. Predmetné konanie trvá už viac ako 13 rokov, čo sa v podmienkach právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy) v ústavnej rovine javí už ako odmietnutie spravodlivosti účastníkov konania. Samotná zistená dĺžka konania je v posudzovaných okolnostiach prípadu dôkazom postupu okresného súdu porušujúceho základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Pretože ústavný súd zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 52/2008, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci, aj keď spis bude predložený na rozhodnutie odvolaciemu súdu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiada priznať od okresného súdu finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € z dôvodu „*intenzívneho zásahu do spravodlivého konania, v ktoré sťažovateľ veril. Sťažovateľovi bola odopretá spravodlivosť jedným z najvýraznejších spôsobov.*“.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, III. ÚS 249/2013).

Ústavný súd vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu, berúc do úvahy aj správanie sťažovateľa vyhodnotenú v časti II nálezu a tiež aj súčasný stav vecí, keď okresný súd už vo veci samej rozhodol rozsudkom, považoval priznanie sumy 1 000 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa trovy konania vyčíslil sumou 501,58 €, ktoré bližšie špecifikoval.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 130,16 €, t. j. spolu 260,32 €, čo spolu s režijným paušálom

2 x 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 275,94 €. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“ (na základe predloženej fotokópie osvedčenia o registrácii pre DPH)], uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 331,13 €.

Za tretí úkon (vyjadrenie sťažovateľa z 3. marca 2014) ústavný súd trovy konania nepriznal, pretože v ňom neuviedol žiadne nové skutočnosti, ktoré by prispeli k objasneniu veci.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2014